

KURIER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 10. Marca V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG. VS. 27 lutego. Ober Prokuror 8 departamentu Senatu Mołczanow uwolniony od tego obowiązku. Tajny Konsyliarz Dmitriew zasiadać będzie w 6 departamencie Senatu. Kolleski assessor Horn został Konsyliarzem nadwornym. Ober Hofmistrzowi Tarsukow przez reskrypt oświadczone ukontentowanie za oszczędność w wydatkach zachowaną. Zostają stanu konsyliarzami: Inflantski Konsyliarz Gubernski Schwartz, Marszałek Mohilewski Dziczkaniec, Słomski Pusłowski; Doktor Ambodik.

AUSTRYA

WIEDEN 7 lutego. W pismach z Neapolu przysłanych d. 21 stycznia doniesiono, iż Angielskie woyska do tego miasta przybyły z Malty, w onym d. siadły na okręta w Castellamare; podobnym sposobem woyska Rossyjskie z Corfou przysłane, gotowały się do wystąpienia z Królestwem z Sycylii; na ten koniec potrzebne przygotowania czyniono w porcie Baii. W tém zdarzeniu Rossyjski Minister pełnomocny Tatiszczew, podał Ministrom Króla z Sycylii notę nast.

Niżej podpisany pośpiesza donieść Margrabiemu Circello, iż korpus woysk Rossyjskich na ląd wysadzony w Królestwie Neapolitańskim, dla zrobienia dywersyi pożytecznej armiom Austriackim, które dokazywać miały we Włoszech północnych, dziś nie mając tego zamiaru, po zawartém broni zawieszeniu między Austrią i Francją, za którym podobno nastąpi pokój między temiż Mocarstwami, ustępuje z krajów Króla Sycylijskiego. Angielskie woyska, które miały czynić spólnie z Rossyjskimi, także do Malty powracają. Niżej podpisany, podawane iemu nieraz przez Ministrów Króla Sycylijskiego przełożenia, aby Królestwo Neapolitańskie po dawnemu obojętném zostać mogło, poczytuje za dowód pewny, iż oświadczenie które teraz do Ministeryum ma honor przesyłać, z ukontentowaniem będzie przyjęte.

Niżej podpisany korzystaiać z okoliczności terazniejszej, ponawia czynione dawniej uręczenia, iż ze strony J. J. M. wszech Rossyi zawsze byłaby zachowana obojętność tego Królestwa, gdyby rząd Francuzki nie dał przykładu przeciwnego. Imperator Jmć uznając teraz obojętném Królestwo Neapolitańskie bardzo pragnie, ażeby Tuilleryjski gabinet podobnie postąpił, a to Królestwo wynisć mogło z uwielania i trudności których dziś końca spodziewać się można. Nie miał nigdy zamiaru J. J. M. zakładać teatr wojenny w tém Królestwie, i nie bez żalu największego zostałby do tego przynaglony. Scisła przyjaźń, której dowody Imperator Jmć zawsze starał się okazywać Królowi Neapolitańskiemu, nie dozwoli temu Monarsze bynajmniej powątpiwać, że J. J. M. nazywiew obchodzić zawsze będzie iak osobista pomyślność Króla Sycylijskiego, tak szczęśliwość krajów jego.

Wziawszy na uwagę prawdziwą przyczynę wylądowania woysk Rossyjskich i Angielskich w Królestwie Neapolitańskim, a naybardziej niemożność, w iakiej znajdował się Król Sycylijski przeszkodzenia onemu, niepodobno bez zadumienia czytać proklamacyą rządu Francuzkiego pisaną w Schoenbrun d. 6 frimaire. Ta bardzo dziwna odezwa, którą możnaby poczytać za oświadczenie Kommissyi opiekującej się dobrem powszechném, podobno napisana jest dobrze późniet od d. wyrażonego, i cale zniaomą nie była w Schoenbrun. Proklamacya Masseny d. 18 stycznia chociaż nie tak mocna, nie mniej pokazuje, iż rząd Francuzki postanowił korzystać z krótkiego przebywania woysk zprzymierzonych we Włoszech, a pod tym pozorem mniemanym usiłuje

rozszerzyć swoje panowanie do ostatnich granic półwyspu. Taki postępek żadnym sposobem nie może dać pokoju powszechnego, o którego przywrócenie rząd Francuzki nie pojednokrotnie chęć oświadczał.

WIEDEN 1 Marca. Ludność prowincyi składających Monarchią Austriacką jest nast. W całym Cyrkule Austriackim, łącząc Stiryą, Carinthią, Carniołę, Friul, Gradiskę, Trieste, i Saltzburg, dusz liczymy 3 mill. 370 t. W Czechach, Morawii, Szląsku 4 mill. 648 t. W obu Galicyach 4 mill. 922 t. W Węgrzech z Jllirya, Transylwaniją, 9 mill. 417 t. iak o tém przedświadczaiają dowodnie Lichtenstern i Deluca w pismach ogłoszonych r. 1805.

Cesarz wyznaczył Arcy X. Ludwika G. Dyrektorem zbrojney potęgi granicznej w Węgrzech i Transylwanii, co wyniesie 80 t. żołnierza regularnego i milicyi. Austriackie woysko w czasie pokoju ma być zmniejszone tym sposobem, że z każdego piechoty regimentu zostanie rozwiązany batalion 6 uformowany r. 1705 przed zagaieniem kampanii, z półków konnych dywizye czwarte. To urządzenie ma przyiść do skutku w Marcu.

Uwiadomiony Franciszek 2, że w Austrii wyższej, Szląsku, Morawii, niedostatek żywności przyszedł do najwyższego stopnia, rozkazał wydać ze skarbu swojego znaczne summy na sprowadzenie zboża z ościennych krajów. Choroby zaraźliwe zmniejszaiają się w Morawii; mianowicie w Bruna umiera już mieszkańców niewielu. W naszej stolicy napełnione są dotąd szpitale. G. Weirrotter, który sprawował obowiązki G. Kwatermistrza armii zprzymierzonej, padł ofiarą zarazy. Baron Geramb, którego znany jest wiersz z okoliczności przyięcia do stoyności Cesarskiej w domu Austriackim dziedzicznej, na wojnę niedawno skończoną zaciągnął własnym nakładem korpus ochotników; w nadgrode obywatelskiej gorliwości został ozdobiony rangą Szambelana, i w armii umieszczony.

TURCYA

CONSTANTINOPOL 19 grudnia. Już czas upływał przymierza w r. 1798 zawartego między Rossyą i państwem Ottomańskim. Nadzwyczajny poseł i Minister pełnomocny J. J. M. w Constantinopolu Jtaliński, stosownie do żądania Porty, został umocowanym do zaczęcia negocyacji, końcem odnowienia tegoż przymierza. Akt nowy przez obydwie Mocarstwa potwierdzony został, i zamienione ratyfikacye w Constantinopolu d. 18 grudnia, r. 1805. Do Ministra Rossyjskiego wysłano dywizyą Janczarów, którzy go przeprowadzali z całym dworem do Wezyra W. Przebywszy kanał na Sultańskiej galerze Minister, z Konsyliarzem poselstwa, który nioś Imperatorską ratyfikacyą, i pierwszym tłumaczem legacyi, był wprowadzony do pokoiów Keredgi Baszy. Przyiobł tam Jtalińskiego Czaus Basza; tymczasem świta porządkiem stawała, iaki trzeba było zachować obrządku. Zatem Minister z osobami przy nim będącemi wyszedł z pokoiów, siadł na koń, i pojechał do Porty, otoczony dworem swoim, i urzędnikami Ottomańskimi. Czaus Basza był z prawey ręki. Na drugim W. Wezyra dziedzińcu spotkał Ministra tłumacz Porty, a Mistrz ceremonii wprowadził do sali na audyencyą przeznaczoney, gdzie stanął Poseł przy taborecie dla niego przygotowanym. W kilka minut wszedł Wezyr, zaieli wszyscy miejsca swoje. Jtaliński zaś miał rzecz ośnowy nast.

Odnowienie traktatu przymierza między Monarchią Rossyjską i Wysoką Portą Ottomańską, pokazuje w tym d. nowy, niewątpliwy, iasny dowód szczerej przyjaźni J. J. M. moiego Monarchy dla Sultana. Mam honor złożyć w ręku Wezyra to przymierze ratyfikacyą potwierdzone, własną ręką Imperatora Jmci podpisane, w którym zawieraiają się warunki umówione i podpisane prze-

zemnie i pełnomocnika Wysokiej Porty podczas odprawionych konferencyi. Pomyślne zawarcie, i ostateczne potwierdzenie dzieła tak ważnego i pożytecznego ludzkości, teraz jest dokonane obrządkiem uroczystym, i najwyższą sercu moiemu radość przynosi. To ukontentowanie tym większe jest, że mogą one okazać w zdarzeniu dla Wysokiej Porty szczęśliwem, i w obliczu W. Wezyra, który się dystinguje gorącymi przymiotami osobistymi, równie iak rzetelną i czynną chęcią o zachowanie trwałego i przyjacielskiego związku między dwoma Mocarstwami.

Gdy tłumacz Porty mowę poselską przetłumaczył, odpowiedział Wezyr. Odnowienie szczęśliwego i wernego przymierza teraz dokonane między Monarchą moim a Imperatorem Jmcią całej Rosyi, sprawuje w nas radość nayszczęśliwszą, Wysoka Porta z równem ukontentowaniem dziś przystępuje do potwierdzenia tego traktatu, i cieszy się z pomyślnego zdarzenia nieskończenie. Mam honor oświadczyć szczególną i osobistą wdzięczność Posłowi Rosyjskiemu, który na nią zasłużył mądrymi postępkami. Bez wątpliwości najmniejszej, porozumienie się i przyjaźń między połączonymi dworami, codziennie większy wzrost brać będzie.

Gdy mówić przestał Wezyr, Czaus Basza uderzył laską, i wszedł do sali z Reis Effendym, który nioś ratyfikacją Sultana. Spotkał go W. Wezyr, wziął ratyfikację już podpisaną od Selima 3, pocałował, i stojący oddał ją Ministrowi Rosyjskiemu, który tegoż czasu podał iemu ratyfikację podpisaną od J. I. M. Wezyr oddał Imperatorską ratyfikację Reis Effendemu; Posel Rosyjski oddał ratyfikację Wysokiej Porty swojemu Konsyliarzowi legacyi. Po zakończonym obrządku, W. Wezyr powińszował Italińskiemu dokonania tak ważnej sprawy. Zatem obydwa usiedli znowu na miejscach swoich; przyniesiono według zwyczaju posiłek i wonności. Kaftan Kegaiassi W. Wezyra wdział na Posła i tłumacza Porty sobole szuby, na innych urzędników legacyi Rosyjskiej inne także sobole. Sługom okrętowym poselstwa i kupcom będącym pod opieką onego, rozdano znaczne podarunki. Przez ten czas cały Wezyr przyjacielskim sposobem rozmawiał z Ministrem. Gdy szuby rozdano, Italiński wstał z miejsca swego i wyszedł; mistrz ceremonii przeprowadzał do schodów, tłumacz Porty aż do wyjścia z dziedzińca. Tu przyprowadzono posłowi od Wezyra konia z rzędem bogatym; na którym powrócił do brzegu z swą swią, oprócz Czaus Baszy pozostałego na dziedzińcu. Przybywszy do domu swego Minister kazał częstować swiętą Ottomańską, która go odprowadziła, ucztowaną odesłał. Gdy płynął kanałem do Porty i powracał, znajdujące się tam kupieckie statki Rosyjskie część oddawały Ministrowi strzelaniem z armat.

BELGRAD 15 lutego. Na wyspie Perecs niedawno Turkom wydarłszy znaleźli Serwianie gotowych pieniędzy kies 200. Nie spodziewał się Kusanzy, żeby miejsce z przyrodzenia warowne i dobrze utwierdzone z taką łatwością, w czasie krótkim dobyte być mogło. Tym większa trwoga na Jańczarów padła. Od d. 22 stycznia codzień wielu do Orsowy uciekających widzimy; co jednak bynajmniej nie polepsza stanu mieszkańców pozostałych; gdyż Kusanzy żywność zamkniętą trzyma w górnej twierdzy. Wyspa Porecs leży pośród Dunaju. Panami iey zostawszy Chrześcianie przecinają komunikację między Paswanem i Kusanzy, wodą dziś niepodobne. Podczas ostatniej z Austrią wojny, gdy r. 1789 Laudon wziął miasto nasze, Porecs długo broniła się jeszcze, którą później w nadgródę waleczności Wezyr W. darował Turczynowi Triossa, który kilka nieprzyjacielskich szturmów odparł szczęśliwie.

Wojska Tureckie dla przywrócenia w Serwii pokoju zgromadzające się pod Nissą, Silistryą, Sophią, 70 t. zbrojnego ludu przechodzą; między innemi wodzami znajdować się ma Jbrahim Basza Scutari. Z drugiej strony uzbraiają się Bośniacy z pośpiechem na rozkaz Selima 3; lecz chociaż naczelnik Czerni wie o tem, ima w bliskości dość liczne dywizye Chrześcian, dotąd nic w tych stronach nie zdarzyło się godnego uwagi.

P R U S S Y.

BERLIN 8 Marca. Minister Hardenberg wkroczenie uprzedzając wojska Pruskiego do Hannoweru dał odezwę nast. Gdy po zakończonej wojnie w Niem-

czech połudn. Austrią z Francją pokój podpisywała, starał się troskliwie Monarcha Pruski, odwrócić wojenny pożar, który Niemcom północn. zagrażał, szczególnie zaś dzierżawom Króla Brytanii W. Już postępować zaczynały ku granicom wojska nieprzyjacielskie, teatr wojny okropnej już miał być otwarty w stronach naszych. Próżne byłoby wspomnienie klęsk straszliwych, iakie wojna ciągnąć za sobą zwykła. Odwrócić one obowiązkiem było Króla Pruskiego, który do tego celu zmierzał statecznie. Srodek zostawał iedyny dla dójścia do celu zbawionego: Użył go Fryderyk 3, uważając, co był winien sobie, poddanym, Niemieckiej oyczyźnie.

Cały kraj Hannowerski osadzić należało Pruskim żołnierzem, wziąć w zakład i zarządzenie, dopóki los Elektoratu tego nie będzie rozstrzygnięty przy podpisaniu pokoju powszechnego. Ten układ już zrobiony. Monarcha Pruski sam przełożył Królowi Brytanii W. potrzebę i zyski wynikające z takiego urzędzenia; spodziewając się po wysokiej mądrości i sprawiedliwości iego, iż zechce wziąć na bestronną uwagę pobudki i okoliczności, które do tego postępkowi zniewalają. Mnie zalecił wyraźnie, ażeby rządowi Elektorsko-Hannowerskiemu o tem donosił, iż wojska Pruskie wkraczą do kraju pod komendą G. Schulenburg, który jest oraz Kommissarzem Królewskim i Administratorem onego. Przyłączam patent w tej mierze dany, do którego nic już przydać niepodobno. Powtarza się tylko urzędzenie, że Król obeymując Elektorat, iedynie troskliwy jest o spokojność i bezpieczeństwo w Niemczech północn. gorąco pragnąc, ażeby nowo ustanowiona Administracja do szczęśliwości mieszkańców przyłożyć się mogła.

Po zasłużonych umowach, spodziewa się Monarcha Pruski, że obce wojska znaydujące się w Hannowerze ustąpią z granic, szczególnież załoga Francuzka opuściwszy twierdzę Hameln, naszemu odda ją żołnierzowi, sama wyciągnie do oyczyzny. Wzywamy jeszcze dzisiejszy rząd Elektoratu, ażeby gruntownie przekonany o zamiarach dobroczynnych Fryderyka 3. stosował się do wiadomego urzędzenia, które owocem jest potrzeby, i wypełniał następne zalecenia Administratora Królewskiego i kommissyi przy nim postanowionej. Nie chce Monarcha Pruski wprowadzać żadnych nowości do urzędów krajowych; każdego na miejscu własnem zostawia z tytułem urzędnika Hannowerskiego; ten iedyny kładąc warunek: ażeby z czynności swoich sprawę dawali Królowi Pruskiemu tylko i Administratorowi od niego postanowionemu, uchylając wszelki za granicą związek: O czem rząd dzisiejszy Elektorski zechce uwiadomić urzędników, ażeby przeciwnie czyniąc narazonemi nie byli na przypadki mniej przyjemne.

Mocą traktatów nowo zawartych, Król nasz ustępuje Bawaryi Xięstwo Anspach, Cliwią na prawym brzegu Renu leżącą Arcy X. Ferdynandowi panującemu w Wurtzburgu, Neufchatel i Vallengin przy granicy Szwajcarskiej Francuzom. Te prowincye są szczupłe. Anspach nie zawiera nad 63 mile kwadrat. dusz 170 t. Neufchatel i Vallengin mil kwadrat, 17, dusz 48 t. Cliwia mil 20, dusz 54 t.

Zawczora goniec przysłany z Anspach donosił dworowi, że 20 t. Francuzów Bernadotte wprowadził do tego kraju, i cały obiół na imie Maxymiliana r, wydawszy do mieszkańców stosowną odezwę. Król wczora wyjechał do Schwedt i Stettinu z dworem, przypatrywać się mając wojskom ciągnącym. Lucchesini jeszcze nie powraca do Paryża.

H I S Z P A N I A.

MADRID 11 lutego. Od początku Angielskiej wojny, X. Pokoju nieustannie zachęcał kupców i armatorów Hiszpańskich, ażeby uzbroiwszy iak najszybciej korsarskich statków, nieprzyjacielskie zabierali. Dotąd iednak korsarze nasi z Europejskich portów na morze wysłani, nie wielką szkodę uczynili handlowi Angielskiemu. Europejskie morza pilnie są strzeżone; okrywa wszystkie licznemi flottami Brytanii W. Lepiej się powiodło 2 armatorom w Montevideo uzbroionym. Dolores od 24 arm. 260 ludzi, Dromedario od 18 arm. ludzi 200, wyszedłszy z rzeki Plata przybyły do brzegów Gwinejskich w Afryce. Tam Angielskie statki handlem z Murzynami zatrudnione niebezpieczeństwa nie widząc, nie miały gotowości do obrony. Zdobyli więc Hiszpani, prawie bez krwi rozlania, okręt od 24

arm. 2 od 22 i od 20, i od 18, i od 14. Wszystkie mniej lub więcej miały zakupionych Murzynów. Cała zdobycz przenosi 300 t. piastrow, którą do Montevideo zaprowadzono. Tegoż czasu przybył do Gwinei korsarz Francuzki, i 4 okręta opisanym podobne zagarnowszy, razem z naszymi żeglarzami zawinął na rzekę Plata. Oprócz innej zdobyczy na tych statkach znalazł Murzynów niewolników więcej 700.

BRYTANIA W.

LONDYN 21 lutego. Pogłoska jest, iż Ministrowie nasi zważając ogromny wydatek r. ter. nie znajdują innego środka, iak podnieść we troje opłatę od dochodów, zawiesić do pewnego czasu umarzanie długów narodowych, a zebrane tym sposobem summy obrócić na pomnożenie woyska lądowego, uzbroienie liczniejszej floty. Lecz ta powieść nie znajduje wiary. Ludzie rozsądni dobrze znają, że Brytania W. nie jest w tak nagłej potrzebie; że podatki już ustanowione dostarczają na wszystko; że kassy umarzającej dług publiczny zamknąć nie zechcą. Ministrowie, która jest wiekopomnem dziełem Pitta, Anglików nadzieją. Nie tak jest silna choroba, żeby lekarstwem niebezpiecznem i gwałtownem leczoną była. Klęsk żadnych nie zadano narodowi; dostatki nasze są dziś większe nad inne czasy. W tych zapewne, i doznanych patryotyzmie Anglików szukać rząd zechce ratunku. Gdy po kilkadniowem zawieszeniu zgromadzi się Parlament, Grenville i Perty ukazą projekta skarbowe.

Od wielu osob Fox listy odbiera, w których silnie polecony jest opiece i gorliwości jego interes Katolików wszystkich w powszechności, naybardziej Irlandzkich. Między temi znakomity Ryan przypominał z wdzięcznością Ministrowi, że w całym przeciągu życia publicznego był obrońcą tolerancji. Odpisuje wszystkim Fox w ogólnych wyrazach, oświadczając, że o nich nigdy nie zapomni. Irlandczykowie i Katolicy nie mają dziś pewnej nadziei, iaką mieli w d. wyniesienia nowych Ministrów, którzy wyraźnie oświadczyli poufałym przyjaciółom, że czas ter. nie jest przyzwolnym do robienia odmian w konstytucji i zwyczajach wielkiem upoważnionych. Taką oziębłość widząc Reprezentant Grattan gorliwy obrońca swobod Irlandzkich, nie chciał przyjąć żadnego urzędu w oyczyźnie.

Lord S. Vincent odebrał od rządu instrukcją, i wyjeżdża wkrótce do portów, kommanderować mając wielką flotą na miejscu Cornwallisa, który oddał się ze służby. Niechętni Ministrom nowym już narzekać zaczęli, że krzywdzą męża zasłużonego krajowi. Pokazało się teraz, że Cornwallis jeszcze u byłego rządu prosił i otrzymał dymissyą dla słabości zdrowia. Cokolwiek jest, różniący się nawet w opiniach politycznych z wodzem nowym, przyznają Lordowi S. Vincent niepospolitą zdolność i wyższe talenty.

Od naszych Admiratów, którzy ścigają eskadry Francuzkie, rząd nie odebrał jeszcze żadnych wiadomości. W Hrabstwie Irlandzkim Mayo powstał rozruch z przyczyny wybieranych dziesięcin; żołnierz i milicya spokojność przywróciła; dowodzców oddano sądowi; skończyło się wszystko na rabunku małej liczby zamków.

Kompania Indyjska ogłosiła wiadomość nast. o śmierci Margrabiego Cornwallis. Słabego był zdrowia, gdy z Anglii wyjeżdżał; odradzali przyjaciele; sam przeczuwał zgon swój blizki; przemogła gorliwość obywatelska. Jdźmy, rzekł siadając w okręt, gdzie nas Bóg woła i powinność. Żegluga słabość powiększyła; wylądował umierający prawie. Gdy stanął w mieście Ghezapore, stracił apetyt i siły; nie opuściła go jednak przytomność umysłu. Prezydenta Barlow zaprosiwszy do siebie, w którym z przyjaciół ufność miał największą; temu obawia zamiary swoje, myśli, projektu, wymaga słowo, iż wszystkie do skutku przyprowadzi, namiestnikiem stanowi, i tak dopiero umiera spokojny. Treść instrukcji od niego zostawionej jest: ażeby Anglicy orężem pokonawszy Indyanów, starali się rządem sprawiedliwym i łagodnym pozyskać ich przywiązanie, i w spokojności zachować osady.

Względem wyboru nowego Wielkorządcy zdania w radzie Królewskiej i w Dyrekcyi kompanii długo różnione były. Jedni wysłać chcieli na wschód Reprezentanta Francis, który znając doskonale Indya, mieszkańców, ich zwyczaje, związki XX. i narodów, mógł ugruntować Angielską potęgę w tych stronach, zniszczyć nieprzyjacielskie zamysły, gdyby Francja przez traktat

odzyskawszy Pondichery, nam szkodzić chciała, i z podobitemi prowincjami zawierać przymierze. Większa była tych liczba, którzy do wielkiego przedsięwzięcia zdolnijszym sądzili Prezydenta Barlow. Pierwszy dawno z Indyi wyjechał; ten znajduje się na miejscu, i najlepiej okoliczności ter. nadto jeszcze ma za sobą zdanie Margrabiego Cornwallis, który iemu rządy porucił.

WŁOCHY.

VERONA 1 lutego. Od kilku tygodni przychodzące z Neapolu do Włoch północn. listy są rozpieczętowane; wiadomości politycznych od południa żadnych nie mamy. G. S. Cyr, iak słyhać, prowadzi do granic pomienionego Królestwa woysko przenoszące głów 40 t. Z Rzymu doniesiono, że straż jego przednia już wkroczyła do prowincji Króla Sycylijskiego, nie znajdując nigdzie odporu. Massena prowadzi rezerwę, w której jest żołnierza 20 t. Kardynał Ruffo Minister Neapolitański był w Rzymie, dla dowiedzenia się, czyliby poseł Francuzki Kardynał Fesch nie przyjął uwag od niego podanych, które za cel miały odwrócenie niebezpieczeństwa grożącego Neapolowi. Z Triestu 6 t. Francuzów morzem i lądem poszło do Dalmacji. Turkom rzecz jest bardzo nie miła, iż Francuzi przez opanowanie prowincji dawniej Weneckich stali się blizkiemi sąsiadami państwa Ottomańskiego.

MEDIOLAN 13 lutego. Eugeniusz d. 8 opuściwszy Wenecyą, wczora powrócił do naszej stolicy. Do Florencji przybył G. O Faril kommandant posiłkowych woysk Hiszpańskich z Officyerami sztabowemi, i prezentował się Regentce Królowej. Dywizya jego 6 t. żołnierza wynosząca, Nice przeszedłszy, dziś do Genui wkroczyć miała. Przez Trieste na Fiume pociągnęła niedawno do Weneckiej Dalmacji dywizya woysk Francuzkich pod sprawą G. Serras. Do obozu Józefa Buonaparte pod Rzymem stojącego, Następca tronu z Sycylii przysłał X. S. Theodoro, który odpowiedź odebrał, że wódz Francuzki nie ma od rządu mocy danej do traktowania. W Genui wczora mieszkańcy dwakroć uczuli trzęsienie ziemi. Pod Messiną Angielska fregata odprowadzająca z Neapolu woysko do Malty nawalnością skołataną utonęła.

FRANCYA.

PARYZ 25 lutego. Rząd wiadomość odebrał o czynnościach armii Francuzkiej w kraju Neapolitańskim. Donosi Józef Buonaparte z głównej kwatery Capua d. 14, że podzieliwszy woysko sobie powierzone na 3 dywizye, które do 70 t. zbroynych wynosiły, wkroczył do kraju nieprzyjacielskiego. Massena centrum prowadził przez S. Germano do Capui. G. Regnier prawe skrzydło do Gaety. Stanowszy pod twierdzą wódz Francuzki, ofiarował kapitulacyą kommanderującemu w niej G. X. Hesse Philipsthal; który odpowiedział niemieszkając: że od Monarchy swego ma rozkaz bronienia się, i nie zbywa iemu na ochocie i sposobności do wykonania tych rozkazów. Zatem G. Regnier zaczął szturmować zamek S. Andrea. Powiodło się przedsięwzięcie, lecz w ataku stracił Francuzi G. Grigny, któremu armatna kula głowę urwała.

To się działo d. 11. Nazajutrz Massena przybył pod Capuę. D. 13 przybyli z Neapolu do obozu Francuzkiego deputowani, X. Campo Chiaro, i Margrabia Malaspina, z którymi podpisano umowę o poddanie Gaety, Capui, Neapolu. Garnizon Gaety występuje z honorami woyskowemi. Wiedzieć trzeba, że pomieniona kapitulacya zciąga się do miast tylko, nie zaś do twierdz i woyska Neapolitańskiego. Zatem Józef Buonaparte wezwał do otworzenia bram półki broniące Capuę, Pescara, S. Elmo, Uovo, Carmine, Castelnuovo, Baja, inne które są rozłożone w Apulii i Calabryi. Poddającym się Officyerom zupełną wolność zostawiono. G. Partonneaux straż przednią armii d. 14 do Neapolu wprowadził spokojnie; nazajutrz wódz najwyższy miał za nim pośpieszyć.

D. 23 na paradzie pierwszy raz rozdawano krzyże orderu Włoskiego. Minister Marescalchi jest Kanclerzem W. Sekretarz stanu Aldini Podskarbm; Marszałek Serrurier Kawalerem. Wstęga jest pomarańczowa.

G. Dumas wyznaczony rządcą Dalmacji Weneckiej; z tego kraju RP. sprowadzała najwięcej drzewa potrzebnego dla flott swoich, i maytków. R. 1797 miała 30 t. żołnierzy lądowych, 14 okrętów lin. 20 mniejszych statków zbroynych.

Rząd nasz do portów nad morzem śródziemnym leżących przesłał uwiadomienie, iż Bey Tunetański zabronił korsarzom swoim odtąd zabierać okręta Genueskie, ludzi poymanych dawniej obdarzył wolnością, i własność wydartą im przywrócił.

W twierdzy Neapolitańskiej Gaeta było żołnierzy na załodze 10 t. Rząd nasz kazał zaciągnąć do służby Francuzkiej w kraju Valais batalion, który liczyć będzie 430 żołnierza. Kapitulacyą z tym narodem zrobiono na lat 4. Kapitan Lallemant Kontr Admiralem ogłoszony. Z osady Cayenne zawinął do Bordeaux, statek, na którym rządca Victor Hughes przysłał owoce drzewa chlebowego. Głoszą u nas, że na mocy umów podpisanych z niektórymi Panami Rzeszy Niemieckiej, zakazane ma być wprowadzenie towarów Angielskich do ich kraju. Massena od armii Włoskiej ma być wkrótce odwołany. Miejsce w którym Jakobini miewali posiedzenia swoje, nabyło miasto nasze; ten dom i wiele okolicznych zrzucić kazano; tu będzie rynek wielki. W powszechności mówiąc, rząd dziś roztrząsa projekta zciągające się do ozdobienia stolicy naszej. Prawo kadukowe między narodem Włoskim i Francuzkim jest zniesione. Z 3 departamentów Liguryjskich Senat wybrał osob 9 do zgromadzenia prawodawczego: tak więc ogółem prawodawców mieć będziemy 533. Szpitale Alsacyi, Lotaringii, Burgundyi, okoliczne nie wypróżniają się dotąd, owszem na miejsce uzdrowionych lub umarłych ludzi, przybywa coraz więcej chorych i ranionych żołnierzy, których armia na prawym brzegu Renu pozostała do oyczyzny odsyła. Słychać, że rząd powracając do zwyczajów dawnych, ma wkrótce ustanowić arendarzów skarbowych w liczbie 20, między którymi pierwszeństwo trzymać będzie Lecoulteux; każdy z nich powinien wprzód pokazać majątku półtora miliona franków.

BATAWSKA RP.

HAGA 25 lutego. Kilka statków ładownych zawadami Batawskiej dywizyi, która kampanią w Niemczech odprawiła, Renem przybyło do Nimégi. Wkrótce G. Dumonceau 6. t. żołnierza naszego odprowadza do oyczyzny; reszta iść musi na kampament zapowiedziany w Maiu pod Paryżem. Minister morski Verhuël powraca do nas. Cherego na oczy Pensyonarza, Francuzki okulista wyleczyć obiecał. Wysokie stany ciągle roztrząsając podane im projekta skarbowe, już niektóre w prawo zamieniły. Dzieło w krótkim czasie dokończone być nie może; w częściach o doskonałości onego sądzić trudno.

W Batawskiej Brabancyi ustał rozruch. Ta prowincya najszcześliwszą dawniej była, wolna od wielu podatków, zaludniała się coraz bardziej mieszkańcami, którzy w drugich prowincjach RP. nie mogąc znieść większego ciężaru, tu przenosili się na osadę. Odmiana dawnych zwyczajów sprawiła nieukontentowanie powszechne, jednakże gromad niewiele z tem się oświadczyło.

W pismach Paryżkich czytamy, że pradziad Ministra Pitta będąc Gubernatorem Coromandelu, kupił u Indyanina za 20 t. FS. dyament, którego bryllantowanie kosztowało iemu 10 FS. Waży 136 karatów. Przedany Regentowi Frany X. d' Orleans, kosztował 3 mill. 240 t. liwrow. Dotąd znaiomy jest pod imieniem pierwszego właściciela i nabywcy, Pitt, Regent.

RZESZA NIEMIECKA.

NORIMBERGA 27 lutego. G. Drouet na czele 2 t. żołnierza wkroczywszy do kraju Anspach, obiół miasto tego imienia i Furth; wkrótce po nim nastąpił Dumoulin, i cała prawie dywizya Bernadotte; Wódz najwyższy doniósł mieszkańcom, że Król Pruski tę prowincyą ustępuje domowi Bawarskiemu, którego imieniem przychodzą Francuzi. Dochód krajowy ma być obracany na utrzymanie wojska, dopóki w tych stronach zostanie. Z Berlina przysłany jest Konsyliarz Nagler dla podania dzierżawy nowemu panu.

RATISBONA 24 lutego. Bernadotte dywizyą swoją z Aichstadt do Anspach przeprowadził; Mortier stoi w Ingolstadt; Ney w północnej części kraju Saltzburgskiego. Codzień widzimy regimenta ciągnące blisko

murów naszych. Gdziekolwiek zostaną, czekając wiosny i rozkazu ciągnięcia na brzeg lewy Renu, właściciele nowi miast i krajów traktatem Presburskim nabytych, nie obeymuia dotąd cywilney dzierżawy.

Znaiome jest uczonym imie Keplera Astronoma. Umarł w mieście naszym r. 1630. Tu więc ma być iemu postawiony monument; koszt potrzebny do subskrypcya otworzona; Elektor Arcy Kanclerz Rzeski ofiarował tysiąc zł. ryń.

FRANKFORT 25 lutego. Wojska Francuzkie w Rzeszy Niemieckiej rozłożone od granic Westfalskich do Palatinatu wyższego, nie przenoszą 100 t. żołnierza. W Cyrkule Frankońskim stoia dywizye: Suchet, Caffarelli, Loison, Malher, Dupont, Gazan. Według umowy dobrowolney, Elektor Hesse Caselski przyjmując tytuł Króla Cattów, ma ustąpić dworowi Berlińskiemu Hrabstwa: Schavenburg, Vechte, Freudenberg, Aversberg, biorąc od niego w zamianę: Paderborn. Podobnym sposobem tenże Elektor daie Landgraffowi Hesse Darmstadt: Hrabstwo Hanau i Schwartzenfels, dostaie w zamianę Xięstwo Westfalskie, Jtter, Sain, Witgenstein, Hohnstein, Berleburg, i Xięstwo Waldeck, prócz dzierżawy Pymont która należeć ma do dworu Berlińskiego.

AUSZPURG 29 lutego. Francuzkie wojska z Aichstadt ciągnące do kraju Anspach, nie tknęły dzierżaw miasta wolnego Norimbergi. W murach naszych maia 5 szpitalów obozowych, gdzie codzień umiera wielu żołnierzy; choroba jednak nie jest zaraźliwą, i do mieszczan nie przeszła. Dywizya Murata wolnym krokiem powraca ku Renowi przez okolicy nasze; dywizye Soult i Davoust nad Inn zostały, czekając pogodniejszej pory. Przyprowadzonych z Austrii i Morawii chorych i ranionych ludzi nie mogąc pomieścić w Auszpurgu, nowe dla nich szpitale założyli w Memmingen, Donauwerth, Dillingen. Główna kwatera Marszałka Berthier dotąd jest u nas; sam bawi w Munich. Pisał do niego Magistrat przekładając uciśk miasta nieznośny przez utrzymywanie liczney załogi, najbardziej zaś szpitalów. Odpowiedź niewiadoma. Słychać, że ulgę przyrzekł, która jednak przed wiosną nastąpić nie może.

Maxymilian I rozkazał, ażeby w całej Bawaryi i prowincjach do niej wcielonych zapisano niezwłocznie milicyą mieyską, która być ma wnet urządzona i umundurowana.

HANAU 26 lutego. Poseł Brytannii W. Taylor u dworu Elektora naszego, z Cassel przywołany jest do Londynu. Hiszpański Pardo w tych d. z Paryża przejechał do Berlina. Francuzi potrzebne materyały do utwierdzenia Cassel i innych mieysc na prawym brzegu Renu położonych zgromadzia. Młodź nowozaciężna licznie przybywać nie ustaie dla dopełnienia regimentów uszczuplonych. W kraju Darmstadtzkiem Augereau i Lefevre maia żołnierza 20 t. Przed kilku d. Kardynał Ruffo przybył do Lucerne w Szwaycarach.

WILNO d. 10 Marca. Od Kuratora Imperatorskiego Wileńskiego Uniwersytetu i iego wydziału do Imperatorskiego Wileńskiego Uniwersytetu.

Główne Dyrektorium szkół uwiadomiło mnie, iż Cesarz Jegomość rozkazał, ażeby przy nabyciu na rachunek skarbowy wszelkich placów i domów przeznaczających się dla ustanowień szkolnych, nie brano do skarbu opłaty pod nazwiskiem poszlin, o czem śpieszę się donieść Uniwersytetowi przy dołączeniu kopii wyszłego w tej mierze ukazu Jego Cesarskiej Mości na dniu 13 stycznia Roku terażniejszego 1806.

podpisano Adam X. Czartoryski. Petersburg 17 Lutego 1806. N. 32.

Kopia, Ukaz Rządzącemu Senatowi.

Przy dokonaniu umów o kupujące się mieysca i domy na rachunek skarbowy dla ustanowień szkolnych, rozkazuję nie brać poszlin.

Podpisano własną ręką JEGO IMPERATORSKIEJ Mości tak.

ALEXANDER.

Kontrasygnował Piotr Zawadowski

Zgodno, Piotr Kluczewski.

w S. Petersburgu d. 13 stycznia r. 1806.